

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1937 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av utsökningslagen.

Genom en den 12 februari 1937 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 87, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändring i vissa delar av utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att i 4 kap. utsökningslagen skall införas en ny paragraf, betecknad 88 b §, av nedan angivna innehåll, samt att 73 och 91 §§ samma lag¹ skola i nedan intagna delar erhålla följande ändrade lydelse:

73 §.

Lös egendom, som utmätes, skall av utmätningsmannen upptecknas och värderas; och äge han, där så finnes nödigt, tillkalla sakkunnige män att vid värderingen biträda. Är fråga om utmätning av fordran eller rättighet, vare den från vilken fordringen eller rättigheten skall utgå pliktig att, efter anmaning, lämna utmätningsmannen erforderliga upplysningar angående dess innehåll; efterkommes ej anmaningen, äge överexekutor efter anmälan av utmätningsmannen förelägga den tredskande vite samt fälla honom därtill.

Utmätes helt — — — eller sysslomannen.

88 b §.

Har fordran i penningar utmätts, anmode utmätningsmannen den från vilken fordringen skall utgå att erlægga betalning till honom; dock att sådan anmodan ej skall ske, där enligt vad förut är stadgat hinder för det utmättas försäljning möter eller eljest särskilda skäl däremot äro. Sker betalning, skall utmätningsmannen därom göra anteckning å handling, som enligt 75 § må hava tagits i förvar, så ock skyndsamt underrätta gäldenären. Beträffande influtet belopp gälle i tillämpliga delar vad om köpeskillning för utmättningsvis såld lös egendom är stadgat. Skall sammanträde för medlens fördelning äga rum, varde den tid inom vilken enligt 164 § sammanträdet skall hållas räknad från den dag då medlen inflöto till utmätningsmannen; där betalningen sker i särskilda poster och utmätningsmannen med

¹ Senaste lydelse av 73 § se SFS 1891: 36 s. 5 (jfr 1928: 164), 91 § se SFS 1917: 307.

hänsyn till de med sammanträde förenade kostnaderna så finner lämpligt, må dock fördelningen uppskjutas till dess ytterligare medel bliva tillgängliga, åliggande det utmättningsmannen att om uppskovet underrätta en var som skolat kallas till sammanträdet.

Har fordran eller rättighet tagits i mät och var, då utmätningen skedde, fråga om fordringens eller rättighetens bestånd beroende på särskild prövning eller avgjord genom beslut som ej vunnit laga kraft, må det utmätta ej utan gäldenärens samtycke säljas förr än tvisten blivit slutligen avgjord eller ock borgenären ställt pant eller borgen för den skada som kan tillskyndas gäldenären genom försäljningen. Förekommer eljest på grund av förhållande, som kan antagas vara av tillfällig natur, anledning därtill att utmätt fordran eller rättighet skall säljas till uppenbart underpris, anmäle utmättningsmannen det för överexekutor, som äger förordna om uppskov med försäljningen på viss tid, överexekutor obetaget att, om anledning därtill uppkommer, återkalla beslutet. Det åligger utmättningsmannen att, sedan tid för uppskov som nu är sagt gått till ända, ånyo företaga målet.

91 §.

Kungörelse om auktion å lösören skall ske minst åtta dagar innan auktionen hålles, där ej i fall som i 90 § 2 mom. sägs kortare tid för kungörandet finnes nödig. Auktion å fordran eller rättighet skall kungöras minst fjorton dagar förut; och varde tillika, där så kan ske, inom samma tid särskilda underrättelser om auktionen med posten avsända till borgenären och gäldenären. Skall i stad auktion å lös egendom kungöras mera än en gång, vare det gillt, om första kungörandet skett inom tid som nu är sagd.

Har gäldenären — — — från ansvarighet.

Skall fartyg — — — ske kan.

Är fråga — — — nödiga kostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

Genom lagen upphäves vad i lagen den 18 maj 1928 (nr 164) om ändrad lydelse av 62, 73 och 150 §§ utsökningslagen finnes stadgat därom, att 73 § första stycket skall hava viss lydelse.

Beträffande de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Vid utmätning skall, där ej borgenären och gäldenären annorlunda samsas, fordran eller annan rättighet, som kan överlåtas, tillgripas efter andra gäldenärens tillgångar av lös egendoms natur (62 § utsökningslagen). Någon uttrycklig bestämmelse om att stridiga tillgångar ej må tagas i mät, så länge ostridiga finnas, förekommer ej i utsökningslagen, men en dylik regel torde dock böra antagas gälla.

Lös egendom som utmätes skall upptecknas och värderas av utmätningsmannen, vilken, om så erfordras, äger tillkalla sakkunniga att biträda vid värderingen (73 §). Syftet med dessa åtgärder är att fastslå dels vilken egendom som skall träffas av utmätningen, dels ock huru mycket som behöver tagas i mät för borgenärens förnöjande.

Sättet för det utmättas förvandlande i penningar är ej bestämt i utmätningslagen. Endast för det fall att egendomen skall säljas finnas föreskrifter meddelade. Försäljning sker genom offentlig auktion (89 §). Auktion å fordran eller rättighet skall kungöras minst fjorton dagar i förväg (91 §). Kungörelse sker regelmässigt i kyrkan för den församling där försäljningen äger rum samt därjämte, för den händelse gäldenär eller borgenär det begär eller så eljest finnes lämpligt, i tidning inom orten och i närliggande församlingars kyrkor (90 §). Någon särskild underrättelse till parterna om tid och ställe för auktionen är ej påbjuden. I allmänhet får försäljning ej ske förrän dom eller utslag, som ligger till grund för utmätningen, vunnit laga kraft (40, 51 §§). Däremot behöver laga kraft ej ha åkommit själva utmätningen. Som regel skall fordran eller rättighet säljas på landet inom tre månader och i stad inom två månader efter det utmätningsmannen mottog de för utmätningsföretagande erforderliga handlingarna, vid äventyr att utmätningsmannen eljest ådrager sig viss ansvarighet för det belopp varför utmätning bort ske (163 §). Uppskov med försäljning sker — förutom på grund av överexekutors beslut om inhibition i samband med besvär över utmätningen — därest tredje man, som gör anspråk på äganderätten till det utmätta, hänvisas till domstol (69 §), vidare i vissa fall då utmätning verkstälts i död mans bo (88 a §) samt slutligen om utmätningsborgenären medger anstånd med försäljningen (86 §). Anstånd får ej lämnas för obegränsad tid; skulle det fortvara ännu sex månader efter den dag då utmätningsmannen mottog nyssnämnda handlingar, skall ansökningen anses förfallen och verkställd utmätning återgå.

Erinras bör i detta sammanhang även om vissa bestämmelser i den vid fjolårets riksdag antagna lagstiftningen angående skuldebrev, vilken trätt i kraft den 1 januari 1937. Enligt den nya avfattning 75 § första stycket utmätningslagen i samband därmed erhållit skall där stadgad skyldighet för utmätningsmannen att, då fordran eller rättighet utmätes, taga i förvar handling varå fordringen eller rättigheten grundar sig avse alla fall då handlingen är av presentationspappers natur, d. v. s. då dess företeende utgör villkor för fordringens utkrävande eller rättighetens utövande. Att behandla såsom presentationspapper — och därmed inbegripna under nämnda lagrum — äro enligt den nya lagstiftningen ej blott såsom för närvarande torde anses vara förhållandet löpande skuldebrev, växlar, checkar, aktiebrev, kuponger o. s. v. utan jämväl förlagsbevis och liknande masspapper samt bankmotböcker, oavsett om dessa innehålla någon särskild presentationsklausul eller ej.

Förevarande lagstiftningsåtgärd är delvis föranledd av den kritik som i anledning av det s. k. marsjömålet riktats mot utsökningslagens föreskrifter om utmätning och försäljning av fordran.

Till utredning rörande den praxis som på olika håll rådde på förevarande område samt de erfarenheter som därvid vunnits infördrades under år 1929 av dåvarande chefen för justitiedepartementet vissa upplysningar från överexekutorerna i riket. På grundval av den sålunda införskaffade utredningen utarbetades sedermera inom justitiedepartementet en promemoria i ämnet jämte utkast till lag om ändring i vissa delar av utsökningslagen samt till kungörelse om ändrad lydelse av 9 § kungörelsen den 14 december 1917 (nr 870) om landsfiskals och stadsfogdes dagbok i utsökningsmål samt angående vad vid utsökningslagens tillämpning i vissa andra fall skall iakttagas.

Över promemorian och författningsutkasterna avgåvos efter remiss utlåtanden av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro samt Jämtlands län, överexekutorerna i Göteborg, Malmö, Norrköping och Hälsingborg, generalpoststyrelsen, bank- och fondinspektionen, sparbanksinspektionen samt styrelserna för föreningen Sveriges landsfiskaler och föreningen Sveriges stadsfogdar. Med dessa utlåtanden inkommo tillika yttranden från magistraterna i vissa städer, landsfogden i Stockholms län, vissa landsfiskaler och länsföreningar av landsfiskaler, stadsfogdarna i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Uppsala, handelskammaren i Göteborg samt styrelserna för Svenska bankföreningen och Svenska sparbanksföreningen.

Av de hörda myndigheterna och sammanslutningarna gävo det övervägande flertalet sin anslutning till det remitterade förslagets huvudlinjer. Sedan lagförslaget därefter undergått överarbetning inom justitiedepartementet, har lagrådets yttrande inhämtats över detsamma. En av lagrådet framställd erinran i fråga om övergångsbestämmelsen till lagförslaget har beaktats vid utformandet av det genom propositionen framlagda förslaget.

Beträffande den närmare *innebörden av den ifrågasatta ändringen av utsökningslagen* må här i korthet lämnas följande redogörelse.

Såsom i det föregående antytts avser förslaget att söka förhindra att utmäta fordringar och rättigheter realiserats till uppenbart underpris. I sådant syfte har föreslagits dels vissa tillägg till äldre paragrafer (73 och 91 §§) dels införande av en ny paragraf (88 b §).

En riktig uppskattning av utmätt fordrans eller rättighets värde har ej sålän omöjliggjorts därigenom att den från vilken fordringen eller rättigheten skolat utgå varit ovillig att tillhandahålla erforderliga upplysningar rörande densamma. Och om en till sitt innehåll okänd fordran exekutivt försäljes, kan lätt avsevärd förlust uppkomma. I avsikt att råda bot å detta missförhållande har enligt förslaget i 73 § utsökningslagen — i en ny andra punkt av första stycket — införts en bestämmelse att, då fråga är om utmätning av fordring eller rättighet, den från vilken fordringen eller rättigheten skall utgå är skyldig att, efter anmaning, lämna utmätningssmannen erforderliga upp-

lysningar angående dess innehåll; efterkommes ej anmaningen äger överexekutor efter anmälan av utmätningsmannen förelägga den tredskande vite samt fälla honom därtill.

Den föreslagna nya paragrafen i utsökningslagen — 88 b § — lämnar i första stycket en uttrycklig föreskrift om skyldighet för utmätningsmannen att, där ej särskilda skäl däremot äro, söka åvägabringa indrivning av utmätt penningfordran genom anmaning till den förpliktade tredje man att betala. Vidare meddelas i samma stycke vissa närmare föreskrifter angående sådan indrivning och de influtna medlens fördelning. Andra stycket av nämnda paragraf innehåller bestämmelser rörande uppskov med försäljning av utmäta tvistiga fordringar och rättigheter. Sådana tillgångar ha nämligen ofta kunnat inropas för en bråkdel av sitt uppgivna värde. Nu uppställas förbud för försäljning av fordran eller rättighet vars bestånd vid tidpunkten för utmätningen är beroende på särskild prövning eller avgjort genom beslut som ej vunnit laga kraft. Undantag från förbudet gives endast för den händelse gäldenären därtill samtycker eller ock utmätningsborgenären ställer pant eller borgen för eventuell skada genom det utmättas försäljning i förtid. Vidare stadgas i detta stycke, att ifall eljest en viss omständighet av tillfällig natur kan antagas medföra att försäljning av en utmätt fordran eller rättighet skall komma att ske till uppenbart underpris, uppskov med försäljningen på viss tid kan medgivas av överexekutor.

Såsom ett medel att förebygga rättsförluster i förevarande avseende föreslås slutligen att i 91 § införes en föreskrift om skyldighet för utmätningsmannen att, där så ske kan, genom särskilda kallelsebrev underrätta borgenär och gäldenär om auktion å fordran eller rättighet.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får därför hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 mars 1937.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Klefbeck*, *Velander**, *Branting**, *Otto Wangson*, *Colleen**, *Verner Andersson* och *Roos*;

från andra kammaren: herrar *Bergquist* och *Lindqvist*, fru *Östlund* samt herrar *Olsson* i *Mellerud*, *Larsson* i *Hede*, *Johnsson* i *Kalmar**, *Gezelius* och *Gustafsson* i *Lekåsa*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.